

**PRAVNI FAKULTET
SVEUČILIŠTE U SPLITU**

**ZBORNİK RADOVA S VI. MEĐUNARODNOG
SAVJETOVANJA**

**„AKTUALNOSTI GRAĐANSKOG PROCESNOG
PRAVA – NACIONALNA I USPOREDNA
PRAVNOTEORIJSKA I PRAKTIČNA
DOSTIGNUĆA“**

1. i 2. listopada 2020. godine

Zbornik radova s VI. međunarodnog savjetovanja „Aktualnosti građanskog procesnog prava – nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća“

Nakladnik
Sveučilište u Splitu
Pravni fakultet
Domovinskog rata 8
21000 Split

Katedra za građansko procesno pravo
Zavod za istraživanje građanskih sudskih postupaka i suradnju s pravosuđem
Zavod za suradnju s gospodarstvom i ustanovama

CIP - Katalogizacija u publikaciji
SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA
U SPLITU

UDK 347.91/95(062)

MEĐUNARODNO savjetovanje Aktualnosti građanskog procesnog prava - nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća (6 ; 2020 ; Split)
Zbornik radova s VI. međunarodnog savjetovanja Aktualnosti građanskog procesnog prava nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća : Split, 1. i 2. listopada 2020. godine / <urednici Dinka Šago ... et al.>. - Split : Sveučilište u Splitu, Pravni fakultet, 2020.

Bibliografija. - Summaries.

ISBN 978-953-8116-31-5

I. Šago, Dinka
I. Građansko procesno pravo -- Zbornici

181005094

Urednici izdanja

izv. prof. dr. sc. Dinka Šago, izvanredna profesorica Pravnog fakulteta u Splitu
prof. dr. sc. Jozo Čizmić, redoviti profesor u trajnom zvanju Pravnog fakulteta u Splitu
prof. dr. sc. Vesna Rijavec, redovita profesorica Pravnog fakulteta u Mariboru
prof. dr. sc. Arsen Janevski, redoviti profesor u trajnom zvanju Pravnog fakulteta u Skopju
prof. dr. sc. Aleš Galič, redoviti profesor Pravnog fakulteta u Ljubljani
izv. prof. dr. sc. Vesna Lazić Smoljanić, izvanredna profesorica Pravnog fakulteta Utrecht University School of Law
izv. prof. dr. sc. Milijan Sesar, izvanredni profesor Pravnog fakulteta u Splitu

Tehnički urednik

izv. prof. dr. sc. Dinka Šago, izvanredna profesorica Pravnog fakulteta u Splitu

Recenzenti

prof. dr. sc. Arsen Janevski, redoviti profesor u trajnom zvanju na Pravnom fakultetu „Justinijan Prvi“, Univerzitet „Sv. Kiril i Metodij“, u Skopju
prof. dr. sc. Alan Uzelac, redoviti profesor u trajnom zvanju Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
izv. prof. dr. sc. Alena Huseinbegović, izvanredna profesorica Pravnog fakulteta „Đemal Bijedić“ u Mostaru
izv. prof. dr. sc. Suzana Kraljić, izvanredna profesorica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mariboru
izv. prof. dr. sc. Gabrijela Mihelčić, izvanredna profesorica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci
izv. prof. dr. sc. Slađana Aras Kramar, izvanredna profesorica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
doc. dr. sc. Maša Marochini Zrinski, docentica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci
doc. dr. sc. Dejan Bodul, docent Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci
doc. dr. sc. Viktorija Haubrich, docentica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru
doc. dr. sc. Neža Pogorelčnik Vogrinc, docentica Pravnog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani

**Priprema i tisak
DES d.o.o. Split
Naklada
100 primjeraka**

Ovaj Zbornik predstavlja rezultat međunarodnog savjetovanja „Aktualnosti građanskog procesnog prava – nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća“ održanog na Pravnom fakultetu u Splitu 1. i 2. listopada 2020. godine.

Kontakt
izv. prof. dr. sc. Dinka Šago e-mail: dsago@pravst.hr

Radni jezik: hrvatski, slovenski, makedonski

Mjesto održavanja
Pravni fakultet Split
Domovinskog rata 8, 21000 Split, Hrvatska

ZBORNİK RADOVA S VI. MEĐUNARODNOG SAVJETOVANJA

**„AKTUALNOSTI GRAĐANSKOG PROCESNOG PRAVA –
NACIONALNA I USPOREDNA PRAVNOTEORIJSKA I PRAKTIČNA
DOSTIGNUĆA“**

Urednici

izv. prof. dr. sc. Dinka Šago, izvanredna profesorica Pravnog fakulteta u Splitu
prof. dr. sc. Jozo Čizmić, redoviti profesor u trajnom zvanju
Pravnog fakulteta u Splitu
prof. dr. sc. Vesna Rijavec, redovita profesorica Pravnog fakulteta u Mariboru
prof. dr. sc. Arsen Janevski, redoviti profesor u trajnom zvanju
Pravnog fakulteta u Skopju
prof. dr. sc. Aleš Galič, redoviti profesor Pravnog fakulteta u Ljubljani
izv. prof. dr. sc. Vesna Lazić Smoljanić, izvanredna profesorica
Pravnog fakulteta Utrecht University School of Law
izv. prof. dr. sc. Milijan Sesar, izvanredni profesor Pravnog fakulteta u Splitu

**Pravni fakultet
Split, 2020.**

**VI. MEĐUNARODNO SAVJETOVANJE
„AKTUALNOSTI GRAĐANSKOG PROCESNOG PRAVA –
NACIONALNA I USPOREDNA PRAVNOTEORIJSKA I PRAKTIČNA
DOSTIGNUĆA“**

Datum održavanja

1. i 2. listopada 2020. godine

Organizatori

Pravni fakultet u Splitu

Katedra za građansko procesno pravo

Zavod za istraživanje građanskih sudskih postupaka i suradnju s pravosuđem
Zavod za suradnju s gospodarstvom i ustanovama

Predsjednica organizacijskog odbora

izv. dr. sc. Dinka Šago, izvanredna profesorica
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

Organizacijski odbor

prof. em. dr. sc. Mihajlo Dika, profesor emeritus
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. sc. Jozo Čizmić, redoviti profesor u trajnom zvanju
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

prof. dr. sc. Mirko Klarić, dekan Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

prof. dr. sc. Vesna Rijavec, redovita profesorica
Pravnog fakulteta Univerziteta v Mariboru

prof. dr. sc. Arsen Janevski, redoviti profesor u trajnom zvanju
Pravnog fakulteta Univerziteta u Skopju

prof. dr. sc. Aleš Galič, redoviti profesor
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani

izv. prof. dr. sc. Milijan Sesar, izvanredni profesor
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

prof. dr. sc. Regina Garcimartín Montero, Prof. Titular de Derecho Procesal
Universidad de Zaragoza (Spain)

izv. prof. dr. sc. Alena Huseinbegović, izvanredna profesorica
Pravnog fakulteta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru

doc. dr. sc. Viktorija Haubrich, docentica
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru

doc. dr. sc. Dejan Bodul, docent Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci

SADRŽAJ

Prof. em. dr. sc. Mihajlo Dika

Priprema prijedloga nagodbe u postupku izvanredne uprave i glasovanje o tom
prijedlogu 1

Prof. dr. sc. Alan Uzelac

Ogledni postupak radi rješenja pitanja važnog za jedinstvenu primjenu prava:
dobre strane i problematični elementi novog instrumenta.....19

Prof. dr. sc. Tatjana Zoroska Kamilovska,

izv. prof. dr. sc. Milka Rakočević

Prigovor o nezakonitostima u postupku ovrhe.....39

Prof. dr. sc. Jozo Čizmić, doc. dr. sc. Viktorija Haubrich,

Ernest Rechner, mag.iur.

Postupak pred vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine
radi rješavanja spornog pravnog pitanja 57

Prof. dr. sc. Nevena Petrušić, doc. dr. sc. Anđelija Tasić

Ostvarivanje načela javnosti u kontekstu digitalne transformacije civilnog
pravosuđa 95

Izv. prof. dr. sc. Suzana Kraljić, Katja Drnovšek

Postopek za dovolitev sklenitve zakonske zveze postupak za dopuštenje
sklapanja braka.....111

Izv. prof. dr. sc. Slađana Aras Kramar

Revizija u obiteljskim predmetima nakon novele zakona
o parničnom postupku iz 2019.....129

Dr. sc. Lidija Vojković

Sudska zaštita osobnih prava i dobrobiti djeteta.....159

Mr. sc. Zrinka Tironi

Vežanost parničnog suda pravomoćnim upravnim aktom.....183

Milan Franić, dipl.iur.

Dicta et regulae iuris o općem pravilu o teretu dokazivanja
u hrvatskoj parničnoj sudskoj praksi.....219

Doc. dr. sc. Dejan Bodul, mr. sc. Ivan Tironi

Vrednovanje rada sudaca u Republici Hrvatskoj: dihotomija norme i prakse..241

Doc. dr. sc. Neža Pogorelčnik Vogrinc

Nova dejstva in dokazi kot razlog za obnovo pravdnega postopka 261

Doc. dr. sc. Dženana Radončić

Postupak rješavanja spornog pravnog pitanja kao mehanizam
za osiguravanje ujednačene prakse u građanskom sudskom
postupku u Bosni i Hercegovini.....283

Izv. prof. dr. sc. Loris Belanić, izv. prof. dr. sc. Gabrijela Mihelčić

Određena pitanja iz osiguranja izvjesnosti namirenja tražbine kredita
(s posebnim osvrtom na ulogu ugovora o osiguranju).....313

Izv. prof. dr. sc. Marija Boban, Ana Misir Šarić

Prekogranični prijenos podataka i razina zaštite osobnih podataka
sukladno GDPR-u s posebnim osvrtom na „štit privatnosti“
i presudu suda Europske Unije u predmetu c-311/18 – povjerenik za zaštitu
podataka protiv Facebook Ireland i Maximilian Schrems 357

Izv. prof. dr. sc. Dinka Šago i Ivana Jurčević, mag. iur.

Poččinjenje kaznenog djela u vezi s parnicom kao razlog
za ponavljanje parničnog postupka 389

Prof. dr. sc. Eduard Kunštek, Dominik Mišević, mag. iur.

Novo uređenje revizije (2019.) – ustavnopravne dvojbe 407

ČLANCI

MODEL PROCEDURE FOR THE RESOLUTION OF LEGAL ISSUES IMPORTANT FOR THE UNIFORM APPLICATION OF LAW GOOD SIDES AND PROBLEMATIC ELEMENTS OF A NEW INSTRUMENT

Model procedure for the resolution of legal issues important for the uniform application of law is among the most important innovations introduced by the 2019 Amendments to the Code of Civil Procedure. This contribution presents the fundamental features of the model procedure, assessing its good and problematic sides. The model procedure is defined as an exceptional means for securing uniform application of law in an accelerated procedure. This procedure is to be applied when the potential damage that might cause systemic malfunctions due to sudden occurrence of a large number of cases dependent on the same, new legal issue outweighs the need for a thorough and gradual assessment of this new issue from all angles in a regular procedure before courts of all levels of judicial hierarchy. In this sense, model procedure is an ancillary means for harmonization of case law which complements the other fundamentally reformed instrument, second appeal by permission of the Supreme Court. The author argues that model procedure introduces a method of uniformization of law that is more modern compared to antiquated instruments from Socialist legal tradition (in particular: the mandatory interpretative statements of the higher courts' departments). But, it also suffers from several essential shortcomings. Inter alia, it is hyperregulated and permeated with poor legislative drafting, but also shows traits of old, traditional attitude towards law harmonization inherited from Socialist authoritarian legal culture. For instance, the resolution of abstract legal issue is binding for the lower courts. The procedure is driven by bodies of judicial administration – court departments and court presidents. The active standing for submission of contested legal issues to the Supreme Court is ambiguous (it is not clear whether the case is initiated by the competent judicial formation – sole judge or a judicial panel – or by the court as the body of judicial administration). Interruption of pending proceedings is regulated in an incoherent way, and the parties freedom to dispose of the subject matter in model procedure is unproportionately and unnecessarily limited. This contribution also analyses the first (and so far the only) model procedure conducted before the Supreme Court. It is showed that the conceptual shortcomings were not remedied, but that – on the contrary – the first model procedure case added new problems and doubts. There new problems relate to inexistent or insufficient grounds of both the admissibility decision and of the ruling on the substance of model procedure. In particular, the Court failed to explain the reasons for its admissibility decision; but, even worse, it also failed to note and respond to all duly submitted filings of the interested parties in its final decision in that case. Thus, it is concluded that all potential benefits of the new instrument so far failed to materialize, and instead it brought more costs than benefits. But, in the spirit of an old Slavic saying, "first kittens are thrown into the water", the author expresses hopes that at least some of the noted shortcomings might be remedied in the cases to follow...

Prof. dr. sc. Tatjana Zoroska Kamilovska, redovita profesorica
Pravnog fakulteta „Justinijan Prvi“
Univerziteta „Sv. Ćiril i Metodij“ u Skoplju*
Izv. prof. dr. sc. Milka Rakočević, izvanredna profesorica
Pravnog fakulteta „Justinijan Prvi“
Univerziteta „Sv. Ćiril i Metodij“ u Skoplju**

PRIGOVOR O NEZAKONITOSTIMA U POSTUPKU OVRHE

UDK: 347.952 (497.7)
Izvorni znanstveni rad

Uvođenjem privatnih ovršitelja kao zasebne pravne profesije u čijoj je isključivoj nadležnosti sprovođenje postupka prisilnog ostvarivanja tražbina od izuzetnog i prvorazrednog značaja postavilo se pitanje kontrole u odnosu na zakonitost njihovog rada. Prema Zakonu o ovrši, više subjekata ima ovlast kontrolirati zakonito postupanje ovršitelja u provedbi ovrhe i vršiti nadzor nad radom ovršiteljske službe. Od ponuđenih kontrolnih mehanizama, sa aspekta zakonitog i pravilnog postupanja ovršitelja tijekom samog postupka ovrhe najznačajnija je kontrola koju obavlja sud, jer ista ima kapacitet da obesnaži nezakonite i nepravilne radnje ovršitelja. Kao posebna vrsta nadzora, sudska kontrola rada ovršitelja ostvaruje se kroz mogućnost izjavljivanja prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe. U radu se nastoji obraditi pitanje sudske kontrole rada ovršitelja koja se ostvaruje kroz mogućnost izjavljivanja prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe, kao specifičnog i jedinstvenog pravnog sredstva u postupku ovrhe. Nakon uvodnih razmatranja, središnji i opsegom najveći dio rada posvjećen je analizi pojma i temeljnih osobina prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe i objekta pobijanja ovog pravnog sredstva. U radu se takođe obrađuju i specifičnosti postupka po prigovoru.

Ključne riječi: ovrha, privatni ovršitelji, sudska kontrola rada ovršitelja, prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe.

I. UVODNA RAZMATRANJA

Republika Makedonija je 2005 godine poduzela radikalni korak u reformi sustava ovrhe. Ostavljajući iza sebe višedecenijsku tradiciju sudskog sistema ovrhe, zakonodavac se odlučio za potpuno drugačiji koncept ovrhe od prethodnog. Pod snažim utjecajem trendova dejudicijalizacije ovršnog postupka, posebno

* Bul. Goce Delčev 9b, Skopje, Severna Makedonija, e-mail: t.zoroskakamilovska@pf.ukim.edu.mk.

** Bul. Goce Delčev 9b, Skopje, Severna Makedonija, e-mail: m.rakocovic@pf.ukim.edu.mk.

iskustava iz Nizozemske¹, a dijelom i iz Francuske², ustanovljen je sustav privatne ovrhe koju provode ovršitelji kao osobe koje vrše javne ovlasti utvrđene zakonom. S ovim reformskim zahvatom, Republika Makedonija nastojala je ukloniti sve disfunkcionalnosti postojećeg sustava usled sporosti i neučinkovitosti ovršnog postupka, što je ozbiljno utjecalo na pružanje kvalitetne pravne zaštite.

S ove vremenske distance da se primjetiti da je dosadašnje funkcioniranje „novog“ koncepta ovrhe pokazalo da je Republika Makedonija donijela ispravnu odluku uvođenjem sustava privatne ovrhe. U principu, praksa je pokazala da je postojeći sustav privatne ovrhe funkcionalan, učinkovit i da daje pozitivne rezultate.³ Međutim, primjena Zakona o ovrshi⁴ proteklih godina pokazala je određene nedostatke – pojedina zakonska rješenja nisu bila precizno formulirana, neka su se pokazala nefunkcionalnima, a uočene su i pravne praznine, što je dovelo do različitog tumačenja i primjene u praksi. To je bio razlog značajnog broja legislativnih intervencija.⁵ Kako bi se poboljšao i unaprijedio sustav ovrhe i povećala pravna sigurnost, u travnju 2016 godine usvojen je novi Zakon o ovrshi.⁶

¹ O holandskom sistemu izvršenja videti kod *Ton Jongbloed, Chapter 10, the Netherlands, u M. Andenas, B. Hess, P. Oberhammer (eds.), Enforcement Agency Practice in Europe, British Institute of International and Comparative Law, London 2005*, str. 195 - 213.

² O francuskom sistemu izvršenja videti *Marie-Laure Niboyet and Sabine Lacassagne, Chapter 8. France, u Andenas, B. Hess, P. Oberhammer (eds.), Enforcement Agency Practice in Europe, British Institute of International and Comparative Law, London 2005*, str. 155 - 167.

³ Prema Godišnjem izvještaju o radu Komore ovršitelja za 2018 godinu, u posljednjih 13 godina, podneseno je 1.324.033 zahtjeva za ovrhu što je rezultiralo realizacijom 465.256 zahtjeva (35.14 % realizacije) i naplatom 1.242.260.822.79 evra. Izvještaj je dostupan na www.kirm.mk.

⁴ Zakon za izvršivanje, „Сл. Весник на Република Македонија“ бр. 35/2005, скраћено ZO 2005.

⁵ Od usvajanja zakona 2005 godine, ZO 2005 je pretrpio čak deset izmjena i dopuna: 2006 („Сл. Весник на Република Македонија“ бр. 50/06, 129/06), 2008 („Сл. Весник на Република Македонија“ бр. 8/08), 2009 („Сл. Весник на Република Македонија“ бр. 83/09), 2010 („Сл. Весник на Република Македонија“ бр. 50/10, 83/10, 88/10, 171/10), 2011 („Сл. Весник на Република Македонија“ бр. 148/11) i 2013 („Сл. Весник на Република Македонија“ бр. 137/2013).

⁶ „Сл. Весник на Република Македонија“ бр. 72/2016, скраћено ZO. Tekst Zakona je pretrpio nekoliko izmjena („Службен весник на РМ“ бр. 142/16, 233/18 i 14/20), a pojedine odredbe su ukinute od strane Ustavnog suda RSM povodom ocjene ustavnosti (Odluka Ustavnog suda У.бр. 143/2016 od 29 studenog 2017 godine („Службен весник на РМ“ бр. 178/17), Odluka Ustavnog suda У.бр. 135/2016 od 24 siječnja 2018 godine („Службен весник на РМ“ бр. 26/18) i Odluka Ustavnog suda У.бр. 94/2019 od 12 svibnja 2020 godine. ZO po svojoj je strukturi gotovo identičan ZO 2005. Baš kao i ZO 2005, novi ZO nije „čisti“ procesni zakon koji sadrži samo norme procesne prirode, već sadrži norme organizacijskog i statusnog karaktera koje se odnose na ovršitelja. Sadrži materijalnopravne norme koje reguliraju materijalnopravne pretpostavke i posljedice u vezi s određenim ovršnim radnjama. Novi ZO temelji se na istim postulatima kao i ZO 2005. ZO uvodi brojne novine u sustav ovrhe, od kojih većina je redakcijske prirode, ali je takođe značajan dio i suštinske prirode. Međutim, ne može se zanemariti da je nomotehnički ZO 2016 na prilično niskoj razini. Mnogobrojne odredbe loše su jezično i normativno pravno redaktirane. ZO 2016 nije dosljedan u korištenju termina, a često i u vlastitim rješenjima. Dobiva se dojam da se nomotehnički radi o radnom tekstu zakona, koji je trebao pretrpjeti ozbiljno redakcijsko poboljšanje pre nego što je pušten na usvajanje. O novinama u ovršnom postupku prema ZO 2016 vidjeti više kod A. Janevski, T. Zoroska Kamilovska, M. Rakovević, Новините во Законот за извршување од 2016 година, Деловно право, Издание за теорија и практика на правото, година XVII, број 35, Скопје, 2016, str. 7-64.

Uvođenje sustava privatne ovrhe bilo je u skladu s općim tendencijama nacionalne strategije za reformu makedonskog pravosuđa. Ovršitelji su ustanovljeni kao zasebna pravna profesija s najvišim standardima u pogledu svoje kompetencije i profesionalnosti. Osiguranje kvalitete i učinkovitosti sustava građanskog pravosuđa na jedan način se postiglo i prijenosom ovrhe u nadležnost ovršitelja. To se nije smatralo velikim iznenađenjem s obzirom na to da je moderni koncept dejudicijalizacije kod nas bio prihvaćen već godinama, točnije od 1996 godine kada je uveden sistem javnih bilježnika.

Uvođenjem privatnih ovršitelja kao zasebne pravne profesije u čijoj je isključivoj nadležnosti sprovođenje postupka prisilnog ostvarivanja tražbina kao jednog od najznačajnijih segmenta sistema građanskopravne zaštite, od izuzetnog i prvorazrednog značaja postavilo se pitanje kontrole u odnosu na zakonitost njihovog rada. S tim u vezi, iako moderne koncepcije dejudicijalizacije i privatizacije ovrhe su utemeljene na pretpostavci da i pored toga što se sud oslobađa postupanja u stvarima koje nisu suđenje *stricto sensu*, iluzorno je očekivati da država u takvom slučaju preko sudske instance ne zadrži za sebe funkciju da po potrebi interveniše u sam postupak ovrhe, a posebno da vrši kontrolu u odnosu na pravilno i zakonito sprovođenje ovršnog postupka. Jer, kad se ovrha sprovodi izvan suda, sudska kontrola ovrhe krajnje je jamstvo zakonitosti ovrhe, posebno uzimajući u obzir interese stranaka kao i trećih lica, sudionika u ovršnom postupku.⁷

Prema ZO, više subjekata ima ovlast kontrolirati zakonito postupanje ovršitelja u provedbi ovrhe i vršiti nadzor nad radom ovršiteljske službe. Nadzor i kontrolu obavljaju Ministarstvo pravde, sud i Komora ovršitelja. Od ponuđenih kontrolnih mehanizama, sa aspekta zakonitog i pravilnog postupanja ovršitelja tijekom samog postupka ovrhe najznačajnija je kontrola koju obavlja sud, jer ista ima kapacitet da obesnaži nezakonite i nepravilne radnje ovršitelja. Kao posebna vrsta nadzora, sudska kontrola rada ovršitelja ostvaruje se kroz mogućnost izjavljivanja prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe.⁸

Pojednostavljena struktura ovršnog postupka koji se sad sastoji samo od stadija sprovođenja ovrhe bitno je utjecala na napuštanje kompleksnog sustava pravnih lijekova specifičnog za sudski sistem ovrhe koji je važio do 2005 godine. Pri koncipiranju kontrolnog mehanizma u odnosu na zakonito i pravilno sprovođenje ovrhe, bitan utjecaj imali su i relevantni europski dokumenti koji sadrže smjernice koje bi države mogle inkorporirati kako bi poboljšale učinkovitost ovršnog

⁷ Videti više kod, M. Cappelletti (chief ed.), *International Encyclopedia of Comparative Law, Volume XVI, Civil procedure, Chapter 10, Enforcement Proceedings*, by K. D. Kerameus, 2002, "The Preventive or Controlling Function of the Court", str. 10-11.

⁸ Ovo pravno sredstvo je prema ZO 2005 bilo uređeno kao prigovor protiv nepravilnosti tijekom ovrhe. U ZO 2016 isto je preimenovano u prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe.

postupka, uključujući i pitanje pravnih lijekova i sredstava u postupku ovrhe.⁹ Isto tako, i sama dejudicializacija ovrhe gde se ovršni postupak izuzima iz nadležnosti suda pretpostavljala je novi koncept sudske kontrole koji, imajući u vidu sve ispoljene negativnosti prethodnog sustava pravnih lijekova, ne bi smijela biti na štetu efikasnosti i brzine ovršnog postupka. Stoga, u postojeći sustav pravnih lijekova ubraja se samo prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe kao specifično i jedinstveno pravno sredstvo u postupku ovrhe.¹⁰

II. POJAM I TEMELJNE OSOBINE PRIGOVORA O NEZAKONITOSTIMA TIJEKOM OVRHE

U procesnoj literaturi prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe definiran je kao specifično i jedinstveno pravno sredstvo u postupku ovrhe kojim legitimirano lice ističe nepravilnosti tijekom sprovođenja ovrhe i zahtjeva da se takve nepravilnosti otklone.¹¹ U kontekstu pojmovnog određenja ovog pravnog sredstva, ZO propisuje da stranka, sudionik ili treće lice mogu podnijeti prigovor ukoliko smatraju da je ovršitelj tijekom ovrhe postupao nezakonito ili je propustio da poduzme određenu zakonsku radnju.¹² Iz ovoga se da zaključiti da je glavna specifičnost prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe odstupanje od klasičnog objekta pobijanja kada je riječ o pravnim lijekovima općenito. Naime, ovim pravnim sredstvom ne vrši se

⁹ Naročito je značajna Recommendation Rec(2003)17 of the Committee of Ministers to member states on enforcement (adopted by the Committee of Ministers on 9 September 2003 at the 851st meeting of the Ministers' Deputies), ali i Consultative Council of European Judges (CCJE), Opinion No.13 (2010) on the Role of the Judges in the Enforcement of Judicial Decision, CCJE 2010(2) Final, Strasbourg, 19 November 2010, gdje u Section III. The role of the judge in the enforcement of judicial decision in civil matters izričito stoji: "Enforcement of a judicial decision shall not require the commencement of entirely fresh proceedings and enforcement procedures shall not permit reopening of the merits of the original judicial decisions".

¹⁰ Ovo procesno sredstvo nije apsolutna novina u našem sustavu ovrhe. Riječ je o institutu koji ima višedecenijski kontinuitet u našem ovršnom procesnom pravu. Iako označavano različitim nazivima, njega poznaju i Zakon o izvršnom postupku iz 1997 godine, kao i bivši savezni Zakon o izvršnom postupku iz 1978 godine i Zakon o izvršenju i obezbeđenju Kraljevine Jugoslavije iz 1930 godine. U ovim procesnim zakonima ovaj prigovor je označavan kao „žalba povodom postupanja pri sprovođenju izvršenja“, „zahtev za uklanjanje nepravilnosti pri sprovođenju izvršenja“, „podnesak za uklanjanje nepravilnosti pri sprovođenju izvršenja“, „administrativna žalba“, „prigovor zbor nepravilnosti pri sprovođenju izvršenja“ i sl. U odnosu na njegovu teorijsku obradu, opći je dojam da procesna literatura iz tog razdoblja nije posvećivala puno pažnje na ovo procesno sredstvo, štoviše, ponekad ga je i toliko marginalizirala da ga uopće nije obrađivala ili ga je samo spominjala bez posebnog imenovanja. Opširnije kod G. Stanković, *Prigovor za odstranivanje na nepravilnosti napravljeni pri sprovođenju na izvršivanjeto*, Skopje, *Sudijska revija*, br. 3/2001, str. 45-46.

¹¹ A. Јаневски, Т. Зороска Камилловска, *Граѓанско процесно право, книга трета, извршно право*, Скопје 2011, стр. 84.

¹² *Arg. ex. čl. 86 st. 1 ZO*. U odnosu na ZO 2005, ZO 2016 drugačije definiše predmet pobijanja – nezakonito postupanje ovršitelja ili propuštanje da se poduzme određena zakonska radnja. Prema ZO 2005, predmet pobijanja je bio definiran na sljedeći način: „ako su tijekom ovrhe učinjene nepravilnosti“.

kontrola zakonitosti i pravilnosti određene odluke, već je preispitivanje usmjereno na samo postupanje ovršitelja, odnosno da li je ovršitelj tijekom ovrhe postupao u skladu sa zakonom i poduzimao ovršne radnje kako to zahtijeva ZO.¹³ S tim u vezi, nepravilnosti i nezakonitosti koje se mogu javiti tijekom ovrhe, a koje mogu biti osnovani razlog za podnošenje prigovora, smatrat će se povrede zakonskih pravila o pretpostavkama ovrhe i povrede koje se odnose na vrijeme, mjesto i način poduzimanja ovršnih radnji.¹⁴

Neposredni cilj prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe je proglašenje ovršne radnje odnosno ovrhe nedopuštenom u ovisnosti o razlogu zbog kojeg se izjavljuje prigovor, a posredni cilj je ukidanje provedene ovršne radnje. Po pravilu, posredni cilj bi trebalo biti i obustava ovrhe ukoliko nisu ispunjenje pretpostavke za sprovođenje ovrhe, međutim prema ZO, sud nema ovlasti obustavljati ovrhu povodom izjavljenog prigovora.¹⁵

Prema zakonskom uređenju, prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe je prekluzivno i po pravilu nesuspendivno pravno sredstvo o kojem odlučuje sud prvog stupnja.

ZO je predvideo relativno kratke rokove za podnošenje prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe. Prigovor se podnosi u roku od tri dana od dana saznanja nezakonitosti odnosno nepoduzimanja radnje (subjektivni rok), ali ne kasnije od tri mjeseca nakon poduzete odnosno nepoduzete radnje (objektivni rok). Prigovor se ni u kojem slučaju ne može podnijeti nakon isteka 15 dana od dana donošenja zaključka o namirenju.¹⁶ ZO 2016 je doprecizirao odredbu u odnosu na rok za izjavljivanje prigovora. Prema ZO 2005, prigovor se mogao podnijeti u roku od tri dana od saznanja nepravilnosti, ali ne kasnije od 15 dana od završetka ovrhe. Smatramo da je novo rješenje bolje, budući da se objektivni

¹³ „Prigovor zbog nepravilnosti tijekom ovrhe sukladno čl. 77 ZO nije pravni lijek pred ovršiteljem, već pravno sredstvo za zaštitu stranaka i sudionika tijekom provedbe ovrhe. Prigovor nije pravno sredstvo kojim se može osporavati tražbina. Međutim, stranke mogu koristiti druga pravna sredstva poput tužbe“ (Presuda Gž. br. 1878/2007 Apelacionog suda u Bitolju u parničnom sporu pokrenutom po tužbi trećeg za utvrđivanje vlasništva na popisanim stvarima u ovršnom postupku protiv ovršenika). Citirano prema K. Чавдар, К. Чавдар, Коменар на Законот за извршување, Скопје 2011, стр. 252.

¹⁴ „Kod postojanja pravomoćne i ovršne sudske odluke na temelju koje se kao ovršne isprave provodi prisilna ovrha, sud se odlukom po prigovoru ne može upuštati u ocjenu pravomoćnosti i zakonitosti donesene odluke. U postupku po prigovoru ispituju se samo okolnosti je li nalog za ovrhu izdan ispravno i je li se ovrha ispravno sprovodi, a ne na koji način su stavljene klauzule pravomoćnosti i ovršnosti i jesu li u konkretnom slučaju krivotvorene isprave“ (Rješenje Apelacionog suda u Skoplju, Gž. br. 1145/14 od 20.02.2014 godine.

¹⁵ Vidi *infra*, str. 16.

¹⁶ Čl. 86 st. 2 ZO.

rok vezuje za momenat poduzimanja odnosno nepoduzimanja konkretne ovršne radnje koja se pobija kao nezakonita, a ne za krajnji momenat završetka ovrhe.¹⁷

Stvarno i mjesno nadležan da postupa po prigovoru je osnovni sud na čijem se području ovrha, ili dio ovrhe, sprovodi, a funkcionalno nadležan je sudac određen godišnjim rasporedom poslova u sudu.¹⁸

Prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe po pravilu ima nesuspendivni karakter, odnosno ne zaustavlja ovrhu osim u slučajevima izričito predviđenim u ZO.¹⁹

¹⁷ U vezi s poštivanjem rokova za podnošenje prigovora iz sudske prakse bilježimo sljedeće stavove: „Ovršenik koji je bio prisutan tijekom poduzimanja ovršnih radnji, za koje je sastavljen i zapisnik, saznao je za nepravilnosti istog dana i od toga dana teče rok za podnošenje prigovora“ (Rješenje Apelacionog suda u Skoplju, Gž. br. 1279/14 od 27.02.2014 godine); „Nalog za ovrhu koji je dostavljen ovršeniku, a ne i njegovom punomoćniku, smatra se uredno dostavljenim i od dana dostave ovršeniku teče rok za podnošenje prigovora“ (Rješenje Apelacionog suda u Bitolju, Gž. br. 630/14 od 06.03.2014 godine); „Ovršenik može podnijeti prigovor protiv zaključka ovršitelja o utvrđenju troškova u roku od tri dana od dana dostave zaključka. Zaključak primljen od ovršenikovog punomoćnika smatra se urednom dostavom i od dana prijema zaključka teče rok od tri dana za podnošenje prigovora“ (Rješenje Osnovnog suda u Skoplju, PPNI br. 25/14 od 05.02.2014 godine); „Prigovor protiv zapisnika o popisu i procjeni pokretina, ovršenik može podnijeti u roku od tri dana od momenta kada je primio predmetni zapisnik 31.05.2013 godine, a ne 12.11.2013 godine kada je istekao prekluzivni rok predviđen u članu 77 stav 2 Zakona o ovrsti“ (Rješenje Apelacionog suda u Gostivaru, Gž. br. 1/14 od 24.01.2014 godine); „Prigovor ovršenika protiv naloga za ovrhu pravovremen je ukoliko u ovršnom predmetu nema dokaza o prijemu naloga za ovrhu, niti dokaza o tome kada je prigovor primljen kod suda jer na njemu nema prijemni štambilj, a sve u duhu načela da kada nema dokaza odlučuje se u korist stranke“ (Rješenje Apelacionog suda u Skoplju, Tsž. br. 1665/08).

¹⁸ Prema ZO 2005 predsjednik suda je bio funkcionalno nadležan da odlučuje po prigovoru što je znanstvena i stručna javnost kritizirala kao neadekvatno rješenje. Novo rješenje je daleko bolje budući da sada po prigovoru postupa sudac koji je određen godišnjim rasporedom poslova da postupa u ovršnim predmetima, što pretpostavlja veću stručnost i specijalnost vezano za sudsku kontrolu ovrhe. Dosašnje rješenje je s pravom bilo kritizirano budući da po svojoj funkciji predsjednik suda ima brojne obaveze i odgovornosti vezano za pitanja sudske uprave, što ima značajan utjecaj na ekspeditivnost u postupanju u ovršnim predmetima, a s druge strane, postavlja se i pitanje njegove stručnosti i specijalnosti da postupa u ovršnim predmetima. U prilog ovome govori i ustaljena praksa do 2016 godine, da su gotovo cjeli postupak po prigovoru provodili stručni saradnici u sudu, tako da se predsjednik suda praktično i nije bavio provedbom postupka povodom izjavljenog prigovora. Videti više kod A. Janevski, T. Zoroska – Kamilovska, *Izmenite na parničnoto, vonparničnoto i izvršnoto zakonodavstvo na Republika Makedonija vo svetloto na aktuelnite trendovi za zabrzuvanje na postapkite, Delovno pravo, Izdanie za teorija i praktika na pravoto, Godina XII, br. 24, Skopje, str. 58.*

¹⁹ Čl. 86 st. 9 ZO. Zakon u više slučajeva predviđa suspendivno dejstvo prigovora: 1. kada se prigovor podnosi protiv zaključka o namirenju, kada je riječ o ovrhi radi naplate novčane tražbine na pokretninama i nekretninama. U ovim slučajevima, ako se protiv zaključka o namirenju podnese prigovor, isplata sredstava sa posebnog računa ovršitelja vrši se nakon pravomoćnosti rješenja suda po prigovoru (čl. 113 st. 3, čl. 114 st. 4 i čl. 203 st. 2 ZO); 2. kada se prigovor podnosi protiv naloga za ovrhu kada se ovrha provodi radi naplate novčane tražbine na novčanim tražbinama na bankovnom računu fizičke osobe. Ako se protiv naloga za ovrhu podnese prigovor, isplata sredstava sa posebnog računa ovršitelja vrši se nakon pravomoćnosti rješenja suda po prigovoru (čl. 149 st. 7); 3. kada se prigovor podnosi protiv naloga za zabranu raspolaganja i opterećenja vrijednosnih papira, odnosno protiv naloga za pljenidbu udjela kada je riječ o ovrsti radi naplate novčane tražbine na vrijednosnim papirima odnosno udjelima. U ovim slučajevima, povodom podnetog prigovora, zabrana za raspolaganje i opterećenje vrijednosnih papira, odnosno pljenidba udjela se sprovodi, a prodaja istih i isplata sredstava sa posebnog računa ovršitelja vrši se nakon pravomoćnosti rješenja suda po prigovoru (čl. 160 st. 5 i čl. 164 st. 7); 4. kada se prigovor podnosi protiv naloga za ovrhu odnosno protiv zaključka za prodaju pokretnina kada je riječ o ovrsti radi ispražnjenja i predaje nekretnine. U ovim slučajevima, ispražnjenje se vrši nakon pravomoćnosti rješenja

Prema ZO, legitimaciju za podnošenje prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe imaju stranka (ovrhovoditelj i ovršenik), osoba koja u postupku ovrhe ostvaruje neko svoje pravo ili pravni interes, a nije stranka u postupku (sudionik²⁰) i osoba koje tvrdi da u pogledu predmeta ovrhe ima neko pravo (treći²¹). ZO 2016 je proširio krug lica ovlaštenih za podnošenje prigovora i na trećeg, pored stranke i sudionika. Iako do 2016 godine, treći nije izričito bio definiran u zakonskom tekstu, kao što je to slučaj prema sadašnjem uređenju, osobe čiji su predmeti zahvaćeni ovrhom imali su svojstvo sudionika i stoga bili ovlašteni na podnošenje prigovora. Taj stav je zauzela i sudska praksa: „Prigovor protiv nepravilnosti tijekom ovrhe može podnijeti i treći koji smara da su učinjene nepravilnosti tijekom ovrhe“.²²

Kako bi zaštitili svoja prava ili pravne interese, svi navedeni subjekti, ovisno o okolnostima konkretnog predmeta i samog tijeka ovrhe mogu podnijeti prigovor ukoliko smatraju da je ovršitelj postupao nezakonito ili je propustio da poduzme određenu zakonsku radnju.²³

Prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe podnosi se u pismenoj formi. Prigovor treba biti obrazložen, argumentiran i potkrijepljen odgovarajućim dokazima.²⁴

Osnovni tekst ZO 2016 je uveo krupne novine kada je riječ o podnošenju prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe. Za razliku od mogućnosti koje su proizlazile iz odredaba ZO 2005 (uz supsidijarnu primjenu odredbi Zakona o parničnom postupku), prema kojima su stranka odnosno sudionik u postupku mogli samostalno sastaviti prigovor zbog nepravilnosti tijekom ovrhe ili za njih to učiniti punomoćnik, ukoliko je angažovan, bez obzira na vrijednost glavne tražbine

suda po prigovoru, odnosno isplata sredstava sa posebnog računa ovršitelja vrši se nakon pravomoćnosti rješenja suda po prigovoru (čl. 226 st. 4 i čl. 228 st. 4).

²⁰ Kao sudionici u postupku ovrhe mogu se javiti založni poverioci koji nisu predložili ovrhu, nosioci drugih stvarnih prava (službenosti, stvarnih tereta), zakupci stanbenih zgrada ili stanova, odnosno poslovnih zgrada ili prostorija, ovršenikov dužnik, kupac nekretnine ili pokretne, treći koji se treba iseliti s nekretnine, itd. O sudionicima više kod A. Janevski, T. Zoroska Kamilovska, *Građansko procesno pravo...*, op. cit., str. 41, M. Dika, *Građansko ovršno pravo*, Zagreb 2007, str. 119.

²¹ Kao treći smatrala bi se osoba koja bi svoje pravo da podnese prigovor temeljila na prava koja sprječavaju ovrhu u odnosu na predmet za koji on tvrdi da ima neko pravo, odnosno prava zbog kojih ovrha na tom predmetu nije dopuštena. Reč je o izlučnom pravu koje ovlašćuje trećeg da predmet zahvaćen ovrhom traži za sebe. To bi bila prava koja isključuju ili ograničavaju pripadnost predmeta koji je zahvaćen ovrhom. M. Dika, op. cit., str. 375.

²² Rješenje Apelacionog sud u Bitolju, Gž. br. 611/14 od 24.03.2014 godine.

²³ Čl. 86 st. 1 v.v. čl. 11 t. 4, 5 i 6 ZO.

²⁴ Arg. ex. čl. 86 st. 2 ZO. Iz sudske prakse: „U skladu sa članom 77 st. 2 ZO, prigovor ne može biti samo formalan, već mora biti obrazložen, argumentiran i potkrijepljen odgovarajućim dokazima. Ovršenik uz prigovor nije dostavio nikakav dokaz iz kojeg bi se utvrdilo da su dva puta bili zadržana određena sredstva od njegove mirovine po istom osnovu“ (Rješenje Apelacionog suda u Skoplju, Gž. br. 2189/14 od 26.09.2014 godine); „Prigovor koji nije obrazložen i nije potkrijepljen odgovarajućim dokazima ne može biti osnov za utvrđenje nepravilnosti u postupku ovrhe“ (Rješenje Apelacionog suda u Bitolju, Gž. br. 611/14 od 24.03.2014 godine).

utvrđenog ovršnom ispravom, ZO 2016 je predvideo da prigovor na ovršnu radnju u predmetima po ovršnoj ispravi čija vrijednost glavne tražbine prelazi 10.000 eura mora sastaviti odvjetnik i sadržavati odvjetnički pečat i potpis, osim u slučajevima kada se kao stranka u postupku ovrhe javlja Republika Makedonija, banka, štedionica, finansijsko društvo, pružatelj finansijskog lizinga ili društvo za osiguranje kao pravna osoba.²⁵ Nakon donošenja ZO 2016, u znanstvenoj i stručnoj javnosti otvorena je rasprava o ustavnosti takvog zakonskog rješenja²⁶, a ubrzo je uslijedila i inicijativa za ocjenu njegove ustavnosti pred Ustavnim sudom Republike Makedonije, povodom koje je Ustavni sud pokrenuo postupak za ocjenu ustavnosti i doneo odluku da se sporne odredbe ukidaju.²⁷ Prema mišljenju Ustavnog suda imajući u vidu da osporena zakonska rješenja nameću obveznu uporabu pravne pomoći za sastavljanje podnesaka čija je vrijednost glavne tražbine veća od 10.000 eura, kao i imajući u vidu izričito navedene subjekte, na koje se ta obaveza odnosi, slijedi da od vrijednosti glavne tražbine i statusa i djelatnosti pravne osobe ovisi hoće li građani i pravne osobe imati jednako i ravnopravno sudjelovanje kao i ostali u postupku ovrhe, iako se konkretni slučajevi odnose na sudjelovanje u istoj procesnoj situaciji (ovršni postupak), s istom pravnom problematikom (ovrha tražbine). Stav Ustavnog suda je da vrijednost glavnog zahtjeva i status i djelatnost određene pravne osobe u ovom slučaju stvara neosnovanu kategorizaciju građana i pravnih osoba u ovršnom postupku, a time i nelegitimno spriječavanje nekih da imaju isti pristup kao i drugi za sudjelovanje u konkretnom postupku, što je prema Sudu suprotno članu 9 Ustava, prema kojem su građani jednaki u slobodama i pravima. Prema Sudu, osporena zakonska rješenja impliciraju i povredu člana 54 st. 3 Ustava, prema kojem ograničenje sloboda i prava ne smije biti diskriminirajuće na osnovu pola, rase, boje kože, jezika, vjere, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovinskog ili socijalnog statusa. Iako je prema mišljenju predlagača Zakona cilj sporenih zakonskih rješenja uspostavljanje veće zaštite prava i interesa građana i pravnih osoba zbog njihovih većih tražbina, prema mišljenju Suda, selektivni pristup uspostavljanja zaštite prava građana u istoj proceduralnoj situaciji ne nalazi ustavno opravdanje s aspekta načela ravnopravnosti građana pred Ustavom i zakonima. Posebice jer način uspostavljanja zaštite subjekata u ovršnom postupku i krug osoba obuhvaćenih tom zaštitom, dovodi do drugih povreda prava građana i pravnih

²⁵ Čl. 86 st. 1 ZO. Sadržajno ista odredba bila je predviđena i kod podnošenja žalbe protiv rešenja osnovnog suda po prigovoru o nezakonitostima tijekom ovrhe. Videti čl. 28 st. 1 i čl. 87 st. 1 ZO.

²⁶ Videti više kod A. Јаневски, Т. Зороска Камилоска, М. Ракочевиќ, Новините во Законот за извршување од 2016 година, Деловно право, Издание за теорија и практика на правото, година XVII, број 35, Скопје, 2016, стр. 29-30.

²⁷ Odluka Ustavnog suda Republike Makedonije U. br. 135/2016-1 od 24.01.2018 godine, dostupna na <http://ustavensud.mk/?p=13103>

osoba, tako da motiv i cilj normiranja osporenih zakonskih rješenja gubi svoje značenje i suštinu, posebice jer se cilj koji je zakonodavac htio postići njihovom regulacijom uspostavlja se kroz osobni budžet građana i pravnih osoba, a to vodi ka povišenim troškovima ovršnog postupka za subjekte na koje se osporena zakonska rješenja odnose, što je još jedan razlog za nejednako postupanje prema građanima i pravnim osobama u ovršnom postupku i razlog njihove neustavnosti.

III. OBJEKT POBIJANJA PRIGOVORA O NEZAKONITOSTIMA TIJEKOM OVRHE

Kako smo i ranije naveli, prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe je kontrolni mehanizam kojim se preispituje dali je ovršitelj tijekom ovrhe postupao zakonito i pravilno što znači da je objekt pobijanja ovog pravnog sredstva samo postupanje ovršitelja – ovršitelj može postupati nezakonito kako poduzimanjem određenja ovršne radnje, tako i propuštanjem da poduzme ovršnu radnju koju je prema Zakonu bio dužan poduzeti. Nezakonitosti i nepravilnosti koje može počinuti ovršitelj postupajući po ovršnom predmetu mogu biti različite prirode ali se u suštini mogu podijeliti na dve grupe: 1) povrede zakonskih pravila o pretpostavkama ovrhe i 2) povrede zakonskih pravila koje se odnose na vrijeme, mjesto i način poduzimanja ovršnih radnji. ZO ne govori o tome šta se može smatrati nezakonitim postupanjem, niti *exempli causae* navodi karakteristične slučajeve takvog postupanja.

Kada je riječ o pretpostavkama ovrhe, to su uslovi materijalnopravne ili procesnopravne prirode koji trebaju biti ispunjeni kako bi se provedba ovrhe smatrala dopuštenom. One se mogu odnositi na ovršnu ispravu, na tražbinu za koju je pokrenut postupak prisilnog namirenja i na zahtjev za ovrhu.²⁸

Kako bi se ovrha smatrala dopuštenom, treba postojati isprava koju ZO kvalificira kao ovršnu ispravu²⁹ i koja je stekla svojstvo ovršnosti³⁰ – perfektna ovršna isprava.³¹ Također, ovršna isprava mora biti podobna za ovrhu, što prema

²⁸ Tako A. Јаневски, Т. Зороска Камилоска, Граѓанско процесно право..., *op. cit.*, str. 42.

²⁹ Prema ZO, ovršne isprave su: ovršna sudska odluka i sudska nagodba, ovršna odluka i nagodba u upravnom postupku ako glase na ispunjenje novčane obaveze, ovršna notarska isprava, rješenje o izdavanju notarskog platnog naloga i druga isprava koja je kao ovršna isprava predviđena zakonom (čl. 12 st. 1 ZO).

³⁰ ZO uređuje pretpostavke za stjecanje svojstva ovršnosti za svaku vrstu ovršne isprave (čl. 14-16 ZO).

³¹ U odnosu na predmetnu pretpostavku bilježimo sljedeće stavove sudske prakse povodom izjavljenog prigovora zbog nepravilnosti tijekom ovrhe: „Rješenje na osnovu kojeg je izdat nalog za ovrhu a koje ne sadrži potvrdu pravomoćnosti i ovršnosti nema svojstvo ovršne isprave u smislu čl. 12 ZO” (Rješenje Apelacionog suda u Skoplju, Gž. br. 1232/14 od 27.02.2014 godine); „Izdavanjem naloga za ovrhu za rješenje na kojem nije stavljena potvrda o pravomoćnosti i ovršnosti, ovršitelj je tijekom ovrhe

ZO pretpostavlja da ona sadrži označavanje ovrhovoditelja i ovršenika, kao i predmet, vrstu, opseg i vrijeme ispunjenja obaveze. Ako ovršnom ispravom nije određen rok za dobrovoljno ispunjavanje obaveze, ovršitelj će pozvati ovršenika da u roku od osam dana od dana dostave poziva ispuni obavezu utvrđenu ovršnom ispravom.³²

Da bi se sprovela ovrha radi prisilne naplate novčanih tražbina ili ostvarenja nenovčanih tražbina moraju se ispuniti i određene pretpostavke koje se tiču same tražbine. To su uglavnom materijalnopravne pretpostavke: postojanje tražbine, ovršnost tražbine, a u određenim slučajevima i ispunjenje nekih drugih uvjeta kada je riječ o uvjetnoj ili uzajamnoj obavezi, alternativnoj obavezi ili fakultativnom ovlaštenju ovršenika.³³

počinio nepravilnosti budući da je nalog izdan na temelju rješenja koje ne pretstavlja ovršnu ispravu u smislu čl. 12 ZO" (Rješenje Apelacionog suda u Štipu, Gž. br. 104/14 od 21.01.2014 godine); „Tužbe koje je ovršenik podneo protiv ovrhovoditelja ne mogu biti od značaja u vezi s ovrhom koju ovršitelj provodi na temelju pravomoćne i ovršne isprave koja nije bila niti ukinuta, niti preinačena, niti stavljena van snage, kako bi postojao osnov da se naloži za ovrhu stave van snage. Predlog za ponavljanje postupka kao izvanredni pravni lijek ne odgađa ovrhu. Ako se u ponovljenom postupku donese odluka u korist dužnika, postoje pravni mehanizmi za zaštitu stranaka, kao što je ustanova protivovrhe predviđena u čl. 78 ZO“ (Rješenje Apelacionog suda u Skoplju, Gž. br. 1231/14 od 27.02.2014 godine); „Ovršitelj nije počinio nepravilnosti tijekom ovrhe kada je izdao nalog za ovrhu na temelju pravomoćne i ovršne isprave podobne za ovrhu u smislu čl. 17 ZI. Ponavljanje postupka kao izvanredni pravni lijek nije razlog za odgodu ovrhe. Ovršitelj je dužan provoditi ovrhu na temelju pravomoćne i ovršne isprave na kojoj su stavljene klauzule pravomoćnosti i ovršnosti u skladu sa zahtjevom koji je podnio ovrhovoditelj“ (Rješenje Apelacionog suda u Skoplju, Gž. br. 635/14 od 29.01.2014 godine).

³² Arg. ex. čl. 17 st. 1 i 2 ZO. Iz sudske prakse: „Ovršna isprava je podobna za ovrhu ako su u njoj označeni ovrhovoditelj i ovršenik, kao i predmet, vrste, opseg i vrijeme ispunjenja obaveze“ (Rješenje Apelacionog suda u Štipu, Gž. br. 447/14 od 27.03.2014 godine); „Ovršna isprava nije podobna za ovrhu jer u njoj nije jasno naznačeno tko je ovrhovoditelj, a tko ovršenik. Između izreke i obrazloženja rješenja postoji kontradiktornost, jer u izreci rješenja stoji da je tuženik zadužen naknaditi tužitelju troškove postupka, dok u obrazloženju stoji da je sud obavezao tužitelja na naknadu troškova postupka“ (Rješenje Predsjednika Osnovnog suda u Kumanovu, PPNI 51/14 od 20.03.2014 godine); „Ako ovršna isprava ne sadrži obvezu plaćanja kamate, ovršitelj ne može izdati nalog za ovrhu za naplatu kamate. U konkretnom slučaju, ovršitelj je provodio ovrhu za potraživanje koje ne proizlazi iz ovršne isprave čime je počinio nepravilnosti tijekom ovrhe“ (Rješenje Apelacionog suda u Štipu, Gž. br. 139/14 od 28.01.2014 godine); „Ovršitelj nije počinio nepravilnosti u postupku ovrhe izdavanjem naloga za ovrhu, iako u izreci rješenja nije određen rok za dobrovoljno ispunjavanje obaveze, a ovršitelj je ovršeniku dostavio poziv za dobrovoljno ispunjenje obaveze prema ovršnoj ispravi u roku od 8 dana. Takvo postupanje ovršitelja nije u suprotnosti s čl. 17 st. 2 ZO“ (Rješenje Apelacionog suda u Bitolju, Gž. br. 756/14 od 20.03.2014 godine); „Ovršna isprava – sudska nagodba, kojom se ovršenik obvezuje platiti ovrhovoditelju iznos od 156.130,00 denara bez kamate u razumnom roku koji stranke utvrde, odnosno u kojoj nije označen rok dospijanja tražbine, nije podobna za ovrhu. Prema čl. 17 st. 2 i 3 ZO, dospijanje tražbine dokazuje se zapisnikom o sudskoj nagodbi ili prema zakonu ovjerenj ispravi. Dospijanje koje se ne može dokazati u skladu s st. 2 ovog članka, dokazuje se pravomoćnom odlukom donesenom u parničnom postupku kojom se utvrđuje dospjelost“ (Rješenje Predsjednika Osnovnog suda u Tetovu, PPNI br. 61/2014 od 02.06.2014 godine).

³³ Opširnije kod A. Јаневски, Т. Зороска Камилоска., Граѓанско процесно право..., *op. cit.*, str. 53-56. Iz sudske prakse: „Ovršitelj nije počinio nepravilnosti tijekom ovrhe i postupao je u okviru svojih zakonskih ovlasti izdajući nalog za ovrhu na temelju ovršne isprave – sudske nagodbe zbog ispunjenja uvjeme i uzajamno preuzete obaveze. Ovrha koja prema čl. 20 ZO ovisi o prethodnom ispunjenju obaveze ovrhovoditelja ili o nastupanju uvjeta će se provesti ako ovrhovoditelj javnom ili prema zakonu ovjerenom ispravom dokaže da je ispunio obavezu ili da je uvjet nastupio. Ovrhovoditelj je podnio izjavu ovjerenu kod javnog bilježnika iz koje je vidljivo da je upravitelj ovrhovoditelja (pravne osobe) izjavio da je u

U vezi s zahtjevom za ovrhu, ZO izričito propisuje da se zahtjev podnosi u pisanom obliku uz prilog ovršne isprave u originalu, izvoda iz izvornika, odnosno ovjerenog prepisa izvoda iz izvornika.³⁴ ZO ne uređuje sadržaj zahtjeva, pa se pravila parničnog postupka u vezi sa sadržajem podnesaka primjenjuju na supsidijarni način.³⁵ Zahtjev treba biti jasan i razumljiv te sadržavati sve podatke kako bi ovršitelj mogao postupati po njemu. To bi značilo naznaku nadležnog ovršitelja, ovrhovoditelja i ovršenika, zahtjeva, ovršne isprave i ostale podatke važne za provedbu ovrhe, kao i potpis podnositelja zahtjeva.³⁶

Druga grupa nepravilnosti koje mogu biti osnovani razlog za podnošenje prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe je daleko opsežnija budući da se odnosi na postupanje ovršitelja tijekom provedbe ovrhe. Postupajući po ovršnom predmetu, ovršitelj poduzima brojne radnje različite prirode što pretpostavlja da svaka njegova aktivnost može biti potencijalna povreda prava i pravnih interesa stranaka i drugih sudionika u postupku. U skladu s načelom formalnog legaliteta, postupanje ovršitelja strogo je regulirano zakonom i on je dužan pridržavati se striktnih zakonskih pravila koja propisuju uvjete za poduzimanje ovršnih radnji kao i način poduzimanja.³⁷

Općenito, provodeći ovrhu, ovršitelj može povrijediti pravila koje se odnose na vrijeme, mjesto i način poduzimanja ovršnih radnji. Dalje, ove povrede se mogu kategorizirati kao: povrede pravila o obimu ovrhe³⁸; povrede načela o zaštiti

potpunosti ispunio obavezu preuzetu u skladu sa sudskom nagodbom i tako dokazao da je ispunio svoju obavezu prema ovršeniku na koju se prethodno obavezao s ovršnom ispravom" (Rješenje Apelacionog suda u Skoplju, Tsž. br. 1280/14 od 19.05.2014 godine).

³⁴ Čl. 28 st. 1 ZO.

³⁵ Arg. ex. čl. 10 st. 1 ZO.

³⁶ A. Јаневски, Т. Зороска Камилоска., Граѓанско процесно право..., *op. cit.*, str. 57.

³⁷ Prema čl. 40 st. 1 ZO, ovršitelj poduzima sljedeće radnje: prima zahtjeve za ovrhu; dostavlja sudska pismena na temelju sudske odluke u skladu s odredbama Zakona o parničnom postupku; dostavlja naloge, zapisnike, zaključke i druge dokumente koja proizlaze iz obavljanja njegovog posla; vrši legitimiranje stranaka i sudionika u postupku; prikuplja podatke o imovinskom stanju i druge podatke o ovršeniku u funkciji ovrhe; donosi naloge i zaključke, sastavlja zapisnike, zahtjeve, potvrde i službene bilješke u skladu s zakonom; vrši popis, procjenu, zapljenu i prodaju pokretnina, prava i nekretnina, prima sredstva od ovršenika, predaje u posed, raspodjeljuje sredstva od ovrhe; vrši prodaju pokretnina i nekretnina i provodi ovrhu na drugim imovinskim pravima u stečajnom postupku, na zahtjev stečajnog upravnika, osim prodaje poslovnog pothvata; vrši zapečaćenje pokretnina i nekretnina zbog onemogućavanja njihove upotrebe ili trošenja stavljanjem žiga; vrši ispražnjenje i predaju nekretnina i poduzima druge radnje potrebne za provedbu ovrhe utvrđene zakonom; objavljuje u sredstvima javnog informiranja; podnosi zahtjev za postavljanje skrbnika za posebne slučajeve Centru za socijalni rad kada je ovršenikova adresa nepoznata ili nema zastupnika; podnosi zahtjev za pribavljanje podataka za posjedovanje transakcijskog računa pravnoj osobi koja vodi Jedinstveni registar transakcijskih računa u vezi s predmetom ovrhe; strankama pruža informacije o stanju predmeta na njihov zahtjev; poduzima druge radnje u vezi s radnjama koje mu je povjerio sud; poduzima radnje osiguranja materijalnih dokaza kao povjereni posao od strane suda; izdaje potvrdu o podmirenju tražbine i poduzima druge radnje predviđene zakonom.

³⁸ Prema čl. 4 ZO, ovrha radi naplate novčane tražbine provodi se u obimu potrebnom za namirenje te tražbine. Iz sudske prakse: „Za naplatu novčane tražbine u iznosu od 138.156,00 denara, za koju se provodi ovrha, nalog ovršitelja izdan po čl. 154 ZO o prodaji nekretnina u vrijednosti od oko 200.000 eura,

stranaka, sudionika u ovršnom postupku i njihovih obitelji³⁹; povrede pravila o hitnosti i redosljedu postupanja tijekom ovrhe; povrede pravila o redosljedu namirenja više vjerovnika; provedba ovrhe na predmetima koji su izuzeti od ovrhe ili na kojima je ovrha ograničena⁴⁰; kao i svako nezakonito i nepravilno postupanje ovršitelja u poduzimanja bilo koje radnje na koju je ovlašten prema odredbama zakona⁴¹, bez obzira je li su to opće odredbe ZO kojima se uređuje način postupanja ovršitelja prilikom poduzimanja ovršnih radnji u prostorijama ovršenika⁴² ili su to posebne odredbe o provedbi ovrhe kod pojedinih sredstava radi namirenja novčane ili nenovčane tražbine.

Ako Zakon strankama i sudionicima u postupku daje mogućnost da zaštite svoja prava ili pravne interese u vezi s ovršnom radnjom koju smatraju nezakonitom

ne odgovara obimu ovrhe u smislu čl. 4 ZO. Ovršitelj je za istu novčanu tražbinu i prema istoj ovršnoj ispravi izdao dva naloga za ovrhu, naime Nalog za ovrhu I. br. 14/14 od 14.02.2014 godine, sukladno čl. 129 ZO, stavljanjem zabrane na mirovinu ovršenika od 1/3, i Nalog za ovrhu na nekretninama, I. br. 14/14 od 20.02.2014 godine za prodaju nekretnine, čime je počinio nepravilnosti tijekom ovrhe izdavanjem naloga za ovrhu na nekretninama" (Rješenje Predsjednika Osnovnog suda Skoplje 2 u Skoplju, PPN1 br. 198/14 od 13.03.2014 godine).

³⁹ U vezi s ovim načelom, ZO uređuje da se ovrha radi naplate novčane tražbine ne može provesti na predmetima ili pravima koja su nužno potrebna za ispunjavanje osnovnih životnih potreba ovršenika i osoba koje je zakonom obavezan uzdržavati, ili za obavljanje samostalne djelatnosti koja je ovršenikov glavni izvor sredstava za život. Prilikom ovrhe, ovršitelj je dužan voditi računa o dostojanstvu stranaka, sudionika u postupku i njihovih obitelji, kao i da ovrha bude povoljnija za ovršenika (čl. 5 ZO). Iz sudske prakse: „Ovršitelj je poduzeo više ovršnih radnji za provedbu ovrhe tako što je napravio popis pokretnina, ali ta je ovršna radnja bila neuspješna, izdao je nalog za ovrhu na tražbini po računu kod banke, ali ta je ovršna radnja također bila neuspješna. Time što je nakon više poduzetih radnji ovrha ostala neuspješna, izdajući nalog za ovrhu na nekretninama, ovršitelj nije odabrao pogrešno sredstvo ovrhe i nije postupio protivno čl. 5 ZO. Predsjednik suda nije utvrdio da ja ovršitelj počinio nepravilnosti tijekom ovrhe kad je poduzeo ovršnu radnju koja se sastojala u izdavanju naloga za ovrhu na nekretninama. Ova radnja nije u suprotnosti s čl. 5 ZO, budući da je ova ovršna radnja ostala kao posljedni način za provođenje ovrhe" (Rješenje Predsjednika Osnovnog suda u Bitolju od 08.08.2014 godine); „Dužnost zaštite dostojanstva dužnika nije povrijeđena time što njegov ponovni zahtjev za odgodu ovrhe nije prihvaćen, zbog čega se trebao iseliti sa obitelji iz kuće u kojoj je bio rođen u situaciji kada bi za mjesec ili dva imao obveznice u iznosu od 3.500.000 denara od denacionalizacije od kojih će moći podmiriti vjerovnikovu tražbinu. Predsjednik suda sukladno čl. 81 st. 4 Zakona o ovrsi, može najviše jednom na zahtjev jedne od stranaka ili sudionika odgoditi ovrhu na određeno vrijeme, ali ne duže od 90 dana" (Rješenje Apelacionog suda u Bitolju, Gž. br. 746/14 od 10.03.2014 godine).

⁴⁰ „Sukladno čl. 24 ZO, ovršitelj je dužan obratiti pažnju da li je predmet prema kojem je usmjerena ovrha izuzet od ovrhe ili je ovrha na tom predmetu zakonom ograničena, odnosno pravomoćnom sudskom odlukom. Poduzimanjem daljnjih ovršnih radnji od strane ovršitelja nakon izdavanja privremene mjere u parničnom postupku koja traje do okončanja postupka učinjene su nepravilnosti tijekom ovrhe" (Rješenje Apelacionog suda u Bitolju, Tsž. br. 143/14 od 20.02.2014 godine).

⁴¹ U smislu čl. 40 ZO, „prigovor protiv „obavijesti“ koju je ovršitelj poslao ovršeniku, zahtijevajući ispražnjenje i predaju nekretnine koju je ovršenik držao na temelju ugovora o zakupu, zaključenog prije podnošenja zahtjeva za ovrhu nije dopušten. Stranka ili drugi sudionik u postupku koji smatra da su tijekom ovrhe učinjene nepravilnosti može podnijeti prigovor protiv pravnog akta o provedbi ovrhe, i to samo protiv naloga, zaključka, zapisnika, zahtjeva, službene bilješke ili drugih akata u formi propisanoj od ministra pravde. Budući da „obavijest“ nije takav pravni akt protiv kojeg je dopušten prigovor sukladno čl. 40 ZO, prigovor se odbacuje kao nedopušten" (Rješenje Apelacionog suda u Skoplju, Tsž. br. 1446/14 od 04.06.2014 godine).

⁴² Čl. 84 ZO.

podnošenjem tužbe u parničnom postupku, stav je sudske prakse da se u takvim slučajevima prigovor smatra nedopuštenim.⁴³

Prema ZO ovršitelj je odgovoran za svu štetu koju je nanio strankama ili trećim osobama nezakonitom provedbom ovršnih radnji ili neizvršavanjem dužnosti koje kao ovršitelj ima prema zakonu.⁴⁴ Iako je pravilo o odgovornosti za štetu na identičan način bilo normirano i u starom zakonu od 2005, ZO 2016 uveo je značajnu novinu u vezi s odgovornošću ovršitelja za štetu nastalu kao posljedica njegovog nezakonitog postupanja budući da je ograničio mogućnost da ovršitelj bude odgovoran za štetu nastalu tijekom provedbe ovrhe u svakom slučaju. Naime, Zakon je uslovio odgovornost ovršitelja za štetu od ishoda postupka po prigovoru o nezakonitostima tijekom ovrhe – „*ovršitelj ne odgovara za nastalu štetu ukoliko nezakonitost ili neispunjavanje dužnosti nije utvrđeno u postupku po izjavljenom prigovoru iz čl. 86 ovog Zakona*“.⁴⁵ Normiranje takve odredbe znači da stranka ili treća osoba ne mogu zahtijevati naknadu štete uzrokovanu nezakonitim postupanjem ili neispunjavanjem dužnosti od strane ovršitelja ako prethodno nisu podnijeli prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe, a sud u postupku po izjavljenom prigovoru nije utvrdio nezakonitost u provedbi ovrhe. S obzirom na kratke rokove koje predviđa ZO za izjavljivanje prigovora, upitno je, je li ovom novotom dovedeno u pitanje ostvarivanje prava na naknadu štete u skladu s uvjetima o odgovornosti za štetu iz Zakona o obveznim odnosima.

IV. POSTUPAK PO PRIGOVORU O NEZAKONITOSTIMA TIJEKOM OVRHE

Kao što smo ranije istakli, stranka, sudionik u postupku ili treća osoba koji smatra da je ovršitelj postupao nezakonito tijekom ovrhe ili nije poduzeo određenu

⁴³ U sudskej praksi postavilo se kao sporno pitanje: „*je li protiv zaključka o prodaji nekretnine iz čl.175, st. 4 ZO protiv kojeg je dopuštena tužba sukladno čl. 175, st.5 ZO, dopušten prigovor zbog utvrđivanja nepravilnosti tijekom ovrhe u smislu čl. 77 ZP?*“. To je pitanje bilo povod za posebni sastanak na razini četiri apelacijska suda u Republici Makedoniji (Skoplje, Bitolj, Štip i Gostivar) uz sudjelovanje sudaca Vrhovnog suda Republike Makedonije. Svi prisutni suci apelacionih sudova, kako i prisutni sudija Vrhovnog suda jednoglasno su se složili da donesu sljedeći zaključak: „*Protiv zaključka o prodaji iz čl. 175, st.4 ZO protiv kojeg je dopuštena tužba sukladno čl. 175, st.5 ZO nije dopušten prigovor zbog utvrđivanja nepravilnosti tijekom ovrhe u smislu čl. 77 ZP*“. Videti i rješenje Apelacionog suda u Štipu, Tsž. br. 327/14 od 09.07.2014 godine u kojem takođe izričito stoji „*da zaključak ovršitelja kojim je nekretnina prodana na javnoj prodaji, sudionici ne mogu pobijati prigovorom zbog nepravilnosti tijekom ovrhe, već s tužbom podnesenom u određenom roku*“.

⁴⁴ Budući da prema zakonu, ovršne radnje po ovlaštenju ovršitelja mogu sprovesti i njegov zamjenik, njegov pomoćnik ili osobe zaposlene kod ovršitelja radi poduzimanja određenih ovršnih radnji, ovršitelj je odgovoran i za štetu koju su ove osobe nanele provedbom određenih ovršnih radnji. Arg. ex. čl. 42 v.v. čl. 43 st. 3 ZO.

⁴⁵ Čl. 43 st. 2 ZO.

zakonsku radnju, može podnijeti prigovor osnovnom sudu na čijem se području ovrha, ili dio nje, provodi.⁴⁶ Prigovor koji mora biti obrazložen, argumentiran i potkrijepljen dokazima, podnosi se u dovoljnom broju primjeraka.

Načelo hitnosti posebno je izraženo u postupku po prigovoru o nezakonitostima tijekom ovrhe. Prema ZO, prigovor će se odmah, a najkasnije u roku od 48 sati nakon primitka prigovora u sudu, dostaviti na odgovor ovršitelju, koji je dužan da se proiznese po prigovoru u roku od 24 sata. Ako je to potrebno, prigovor se dostavlja i strankama i sudionicima u postupku u istom roku. O prigovoru se u pravilu odlučuje bez usnog saslušanja stranaka, sudionika i ovršitelja. Međutim, ako sud ocijeni da je potrebno saslušati stranke, sudionike u postupku i ovršitelja pred sudom, zajedno s prigovorom dostavlja i poziv u kojem su određeni datum i vrijeme saslušanja. Nadležni sudac određen godišnjim rasporedom rada u sudu⁴⁷ odlučuje o prigovoru u roku od 72 sata od isteka roka za odgovor ovršitelja.⁴⁸ Sud donosi rješenje o prigovoru u pomenutom roku neovisno o tome je li suprotna

⁴⁶ U Osnovnom građanskom sudu u Skoplju, u periodu od 2015 godine zaključno s 31.12.2019 godine zavedena su ukupno 5776 predmeta po prigovoru o nezakonitostima tijekom ovrhe, konkretnije: 1178 predmeta tijekom 2015 godine, 1082 predmeta tijekom 2016 godine, 1103 predmeta tijekom 2017 godine, 1298 predmeta tijekom 2018 godine i 1115 predmeta tijekom 2019 godine. Uzimajući u obzir broj zavedenih ovršnih predmeta kod ovršitelja na području Osnovnog krivičnog suda i Osnovnog građanskog suda u Skoplju u proteklih 4 godina (ukupno 268765, po godinama: 2015 – 67242 predmeta; 2016 – 110751 predmeta; 2017 – 40848 predmeta; 2018 – 49924 predmeta), da se primjetiti da se u zaista malom postotku ovršnih predmeta podnose prigovori o nezakonitostima tijekom ovrhe. Ako se uzme u obzir da se prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe podnosi u pravilu protiv konkretne ovršne radnje koju je ovršitelj poduzeo po ovršnom predmetu, ne zanemarujući činjenicu da se tijekom provedbe ovrhe poduzimaju brojne ovršne radnje, iz ovih se podataka može zaključiti da je kvaliteta ovrhe na izuzetno visokoj razini, posebno ako analiziramo broj ovršnih radnji poduzetih na godišnjoj osnovi u odnosu na broj podnesenih prigovora (u prosjeku u jednom ovršnom postupku poduzimaju se najmanje 2 do 3 ovršne radnje). Ovo posebno, imajući u vidu da nadležni sud odlučuje o prigovorima o nezakonitostima tijekom ovrhe za ovrhe koje se provode na području osnovnog suda.

⁴⁷ U osnovnom građanskom sudu u Skoplju, godišnjim rasporedom rada Suda za 2020 godinu, određena su dva suca koja će postupati po ovim predmetima, od kojih jedan zamjenjuje drugog u slučaju spriječenosti ili odsutnosti.

⁴⁸ Arg. ex. čl. 86 st. 3 i 4 ZO. Za razliku od ZO 2005, ZO 2016 je na optimalniji način normirao vremenske rokove kada je riječ o odlučivanju po prigovoru. U ZO 2005 godine, bio je predviđen jedinstven rok od 72 sata u kojem je predsjednik suda trebao poduzeti sve potrebne radnje koje zakon nalaže (prethodno ispitivanje urednosti prigovora, dostavljanje prigovora ovršitelju, strankama i sudionicima na odgovor i njihovo eventualno saslušanje pred sudom i odlučiti o osnovanosti prigovora). Praksa je pokazala da je period odlučivanja po prigovoru bio znatno duži. Predsjednici sudova rijetko su uspjivali udovoljiti zahtjevu da se o prigovoru odluči u roku od 72 sata. Prema podacima koje imamo u vezi s trajanjem postupka po prigovoru protiv nepravilnosti tijekom ovrhe zavedenim pred Osnovnim građanskim sudom u Skoplju za 2013 i 2014 godinu, od ukupnog broja predmeta po prigovoru, samo u 2% (za 2013 godinu), odnosno u 3% slučajeva (za 2014 godinu), postupak je završen u zakonskom roku od 72 sata, što je zaista mali postotak.

U vezi prekoračenja roka za odlučivanje po prigovoru, iz sudske prakse bilježimo sljedeći stav: „Odlučivanje predsjednika osnovnog suda o prigovoru zbog nepravilnosti tijekom ovrhe nakon isteka roka od 72 sata predviđenog u čl. 77 st. 3 ZO, smatra se relativno bitnom povredom odredbi postupka, što ne predstavlja osnovu da se osporeno rješenje smatra nezakonitim“ (Rješenje Apelacionog suda u Skoplju. Gž. br. 7003/14 od 26.12.2014 godine).

stranka pravovremeno dala odgovor na prigovor ili je izjavila da prigovor ne osporava.⁴⁹

Odlučujući o prigovoru, sud može prigovor odbaciti, odbiti ili usvojiti. Sud će odbaciti prigovor ako utvrdi da prigovor nije pravovremen, potpun i dopušten, da nije obrazložen i argumentiran ili da nisu priloženi potrebni dokazi. Ako su ispunjeni formalni preduvjeti za daljnje postupanje po prigovoru, sud će se upustiti u meritorno odlučivanje pri čemu može donijeti sljedeće odluke: 1) rješenje kojim će usvojiti prigovor, utvrditi počinjenje nezakonitosti i staviti van snage poduzete ovršne radnje ili utvrditi propuštanje određene zakonske radnje; i 2) rješenje kojim će odbiti prigovor kao neosnovan.⁵⁰ Odlučujući o osnovanosti prigovora, sud nije ovlašten obustaviti ovrhu niti naložiti ovršitelju da podzume ovršne radnje.⁵¹ U slučajevima kada se nezakonitost sastoji u tome da je ovršitelj započeo ovrhu, a preduvjeti za provedbu ovrhe nisu ispunjeni, smatramo da je potrebna izmena navedene zakonske odredbe tako što će sud biti ovlašten u takvim situacijama donijeti rješenje o obustavi postupka.

Protiv rješenja osnovnog suda o prigovoru, stranka, sudionik ili treća osoba i ovršitelj⁵² imaju pravo podnijeti žalbu.⁵³ Po svojim temeljnim osobinama, žalba

⁴⁹ Arg. ex. čl. 86 st. 5 ZO.

⁵⁰ Arg. ex. čl. 86 st. 6 i 7 ZO. Ako se doslovno čitaju odredbe iz čl. 86 u vezi s postupanjem suda po prigovoru, slijedi da se nepravovremeni, nepotpuni ili nedopušteni prigovor ne odbacuje odmah nakon prijema kod suda, već u onom vremenskom intervalu od 72 sata, kada sud nakon prethodno poduzetih radnji dostavljanja prigovora i eventualnog saslušanja pojedinih subjekta u postupku odlučuje po prigovoru, što svakako ne bi trebalo biti slučaj. Smatramo da je riječ o loše redaktiranoj odredbi. Do usvajanja ZO 2016, ZO 2005 nije izričito propisivao mogućnost odbacivanja prigovora, već je ono proizlazilo iz opće odredbe o supsidijarnoj primjeni ZPP u ovršnom postupku. U tekstu ZO 2016, umjesto da zakonodavac propiše posebnu odredbu koja se odnosi na postupanje po neurednom prigovoru, predvideo je mogućnost odbacivanja prigovora u odredbi kojom se uređuje meritorno odlučivanje suda po prigovoru, koja je i prethodno postojala u ZO 2005.

⁵¹ Čl. 86 st. 8 ZO.

⁵² Prema ZO 2005, ovršitelj i treća osoba nisu bili legitimirani za podošenje žalbe protiv rješenja predsjednika osnovnog suda o prigovoru.

⁵³ Prema osnovnom tekstu ZO iz 2005, protiv rješenja predsjednika suda o prigovoru protiv nepravilnosti tijekom ovrhe nije bila dopuštena žalba. Takva odredba je bila osporena kao neustavna pred Ustavnim sudom Republike Makedonije. Odlukom Ustavnog suda U. br. 185/2006 od 17.01.2007 godine, predmetna odredba je ukinuta. Prema Ustavnom sudu, „odluka suda o prigovoru zbog nepravilnosti tijekom ovrhe, koja ima za cilj otkloniti nepravilnosti i zaštitu prava stranaka i sudionika, ima karakter odluke kojom se odlučuje o pravima i obavezama stranaka“, tj. „ima karakter sudske odluke u smislu Amandmana XXI točka 1. Ustava koji jamči pravo na žalbu protiv odluka donesenih u prvom stupnju u postupku pred sudom“. Ustavni sud s pravom nije prihvatio mišljenje predlagača Zakona da „osporena odredba predviđa dvostupanjski postupak, jer je ovršitelj prvostupanjski organ, a pravno sredstvo, u ovom slučaju prigovor, razmatra sud, što implicira da je odluka predsjednika osnovnog suda u suštini odluka drugog stupnja.“ Suprotno tome, Ustavni sud Republike Makedonije utvrdio je da odluka predsjednika suda iz osporene člana ima karakter prvostupanjske sudske odluke u skladu s Amandmanom XXI Ustava Republike Makedonije, pa je utvrdio da nedopuštenost žalbe protiv takve odluke nije u skladu sa Ustavom. Kao rezultat spomenute Odluke Ustavnog suda, izmjenama i dopunama ZO iz 2008 godine uvedena je i regulirana žalba protiv rješenja predsjednika osnovnog suda o prigovoru protiv nepravilnosti tijekom ovrhe.

protiv rješenja osnovnog suda o prigovoru je devolutivni, prekluzivni, dvostrani i po pravilu nesuspendivni pravni lijek.

O žalbi odlučuje Apelacioni sud na čijem se području nalazi osnovni sud. Žalba se podnosi osnovnom sudu koji je donio rješenje o prigovoru u roku od tri dana od dana prijema rješenja po prigovoru. Primjerak žalbe dostavit će se protivnoj stranci u postupku po prigovoru na odgovor, koja može podnijeti odgovor na žalbu od roku od tri dana. Žalba ne odlaže ovrhu osim u slučajevima izričito predviđenim ZO.⁵⁴

Slično kao i u postupku po prigovoru o nezakonitostima tijekom ovrhe, i u postupku po žalbi protiv ovog prigovora dominira načelo hitnosti. Zakon predviđa veoma kratke rokove postupanja sudova prvog i drugog stupnja po žalbi. Nakon primitka odgovora na žalbu ili nakon isteka roka za odgovor, predmet će se odmah predati, a najkasnije u roku od tri dana, Apelacionom sudu koji je dužan odlučiti o žalbi u roku od pet dana.⁵⁵

Dostavljanje žalbe, odgovora na žalbu i rješenja suda, strankama i sudioniku vrši se preko ovršitelja čije je sjedište na području suda gdje je poduzeta osporena radnja što se u praksi pokazalo kao efikasan način dostavljanja pismena.⁵⁶

Prema ZO, odlučujući po žalbi, apelacioni sud može potvrditi ili preinačiti rješenje prvostupajnskog suda, što znači da drugostupajnski sud nije ovlašten ukinuti rješenje osnovnog suda po prigovoru i predmet vratiti na ponovno odlučivanje.⁵⁷

Pravomoćna odluka suda ne može se pobijati izvanrednim pravnim lijekovima. Prema ZO u ovom postupku nisu dopušteni revizija i ponavljanje postupka.⁵⁸

⁵⁴ Prema ZO, ovršitelj je dužan novac od realizirane ovrhe što se nalazi na njegovom posebnom računu da prenese odmah na račun poverioca, odnosno prvog slijedećeg radnog dana nakon realizirane ovrhe, ali ne duže od 15 dana od dana realizirane ovrhe u slučaju njegove bolesti ili drugih opravdanih razloga. U slučaju da se protiv rješenja suda o prigovoru o nezakonitostima tijekom ovrhe podnese žalba, ovršitelj prenosi novac s posebnog računa nakon što odluka postane pravomoćna bez obzira na prethodno pomenute rokove. *Arg. ex. čl. 36 st. 5 ZO.*

⁵⁵ *Arg. ex. čl. 87 st. 4 ZO.*

⁵⁶ Iz zakonskog teksta izričito ne proizlazi da to mora biti isti ovršitelj koji je počinio nezakonitosti tijekom ovrhe, koje su predmet pobijanja prigovorom, ali u praksi dostavljanje pomenutih pismena vrši upravo taj ovršitelj.

⁵⁷ Osnovni tekst ZO 2016 je predvideo i mogućnost ukidanja prvostupajnskog rješenja, ali je sa ZID ZO iz 2018 godine ta mogućnost ukinuta.

⁵⁸ *Arg. ex. čl. 87 st. 8 ZO.*

V. UMJESTO ZAKLJUČKA

Mehanizam sudske kontrole ovrhe znatno je pojednostavljen dejudicijazacijom postupka prisilne naplate potraživanja. Jedini mehanizam putem kojeg se može aktivirati sudska kontrola nad radom ovršitelja i napadati nezakonito i nepravilno postupanje ovršitelja tijekom provedbe ovrhe je podnošenje prigovora o nezakonitostima tijekom ovrhe. ZO na vrlo sumaran način uređuje prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe i sam postupak po prigovoru što je do sada otvorilo niz spornih pitanja u sudskoj praksi. Iako je Zakon o ovrši iz 2016 godine unaprijedio uređenje ovog pravnog instituta na način što je u određenoj mjeri poboljšao kvalitetu određenih zakonskih rješenja koji su u Zakonu o ovrši iz 2005 godine bila detektirana kao loša i djelimično otklonio nedostatke, čini se da ni novi Zakon nije uspio na najidealniji način regularati mehanizam sudske kontrole ovrhe. Tome u prilog govori i činjenica da su nedugo nakon donošenja ZO pojedine odredbe ukinute od strane Ustavnog suda, a pojedina rješenja ukinuta izmjenama i dopunama samog Zakona.

Unatoč neuspjehu zakonodavca da sveobuhvatno, precizno i jasno regulira sva pitanja vezana uz prigovor o nezakonitostima tijekom ovrhe, opći je dojam da je sudska kontrola nad radom ovršitelja djelotvorna i efikasna ako uzmemo u obzir podatke o broju pokrenutih ovršnih postupaka i broju podnesenih prigovora, kao i trajanje postupka po prigovoru.

OBJECTION AGAINST IRREGULARITIES IN ENFORCEMENT PROCEDURE

The introduction of private bailiffs as a separate legal profession, in whose exclusive competence is the conduct of enforcement procedure, has raised the issue of control over the lawfulness of their work as an issue of exceptional importance. According to the Enforcement Act, several entities have the authority to control and supervise the lawful conduct of the bailiff while carrying out the enforcement procedure. Among them, regarding the lawful and correct behaviour of the bailiff during the enforcement procedure, the most important is the control performed by the court since it has the capacity to invalidate the unlawful and irregular actions of the bailiffs. As a specific control mechanism, the judicial control over the conduct of the bailiffs is realized through the possibility of filing objection against irregularities in enforcement procedure as a specific and sole legal remedy in enforcement procedure. After the introductory remarks, the central part of the paper discusses the concept, the basic characteristics and the object of rebuttal of this legal remedy. The paper also analyses the specifics of the procedure initiated over the objection against irregularities in enforcement procedure.

Key words: enforcement, private bailiffs, judicial control, objection against irregularities in enforcement procedure.